

maatte opholde sig hos en eller anden Husbond i den Tid, de søge Skolen, en Husbond, som naturligtvis vilde udpyne den Smule Arbeidskraft, der kunde findes hos dem, og som i den Mening kun vilde gaa af Beten for de virksomme Bøder, der kunde være Tale om at idømme ham paa Grund af hans Forsømmelse.) Dette er et meget vigtigt Punkt, og jeg vil tillade mig at henstille til den høit-agtede Kirke- og Undervisningsministers Belsvillte og Overveilelse, om vi ikke paa en eller anden Maade kunde komme dertil. Det kan gjerne være, at jeg tager Munden lidt vel fuld, naar jeg taler om Amtsopfostringshuse. (Ufbyrdelse). Ja, jeg har ventet Indvendinger fra den Side, men der kunde jo ogsaa være Tale om Stiftsopfostringshuse. Jeg siger, at jeg har ventet Indvendinger, og jeg var fuldstændig paa det Rene med, at jeg vilde høre saadanne. Naar der er Tale om Udgifter til Forsvarsvæsenet, til Kanoner til Fædrelandets Forsvar, møder man fra den Side med at sige, at det ikke er i Kanonerne, man skal søge Forsvaret, men i en høiere og bedre Folkeoplysning, men naar jeg nu paaaviser, at Folkeoplysningen i den fuldkomneste Forstand ikke kan fuldt gjenneføres i det onskeligste Omfang uden en Indretning som den, jeg her har paaapeget, har jeg virkelig ventet den Indvending, at vi maatte tage en lille Smule Hensyn til Harkornet. Jeg kan imidlertid ikke frasælde, at vi maa se at komme til, hvad jeg kalder Amts- eller Stiftsopfostringshuse, til en saadan Ordning, at vi kunne stikke de Unge af den fattigere Klasse ikke alene en god Undervisning og Mølgigheden af at faae den, men ogsaa Underhold og Pleje i den Tid, de modtage Undervisningen.

Th. Nielsen: Jeg skal give den høit-agtede Minister fuldstændig Ret med Hensyn til de Ord, hvormed han begyndte sit Foredrag, nemlig, at han troede, at Nogle overburdede de Lov- og Administrationsforanstaltninger, som i det Hele taget kunne træffes med Hensyn til Skolevæsenet; og naar han tilføiede, at Behandlingen af saadanne Spørgsmaal her fædvanligt var endt i en taaget Almindelighed, idet man i det Hele taget syntes at mene, at

en hel ny Skoleordning var nødvendig, medens han troede, at dette berøede paa en Misforstaaelse lige overfor det allerede Bestaaende, skal jeg ogsaa give ham Ret deri; jeg tror virkelig ogsaa, at det beror paa en Misforstaaelse lige overfor det allerede Bestaaende, naar man har ment, at vi skulde komme til en hel ny Skoleordning. Jeg kan saaledes være enig i saare Meget af, hvad den høit-agtede Minister sagde i sit Foredrag, men jeg vil dog tro, at der, hvis vi nu skulde gaa til en Forhandling af disse Sager, vilde blive en mindre taaget Almindelighed end tidligere, og jeg skal sige hvorfor. Jeg tror nemlig, at de Herrer, der tidligere mente, det var godt at faae Almueskolen paa Landet, i alt Fald paa de fleste Steder, delt i en Betalings- og en Friskole, saaledes som den allerede er i Byerne, nemlig en Betalingskole for de mere Velhavende og en Friskole for de mindre Formuende, nu maa være komne til den Erkjendelse, at en saadan Ordning i det Hele taget er mindre heldig og onskelig; vi have i saa Henseende Skjel nok, saaledes at vi ikke behøve at faae flere. — Paa den anden Side vil jeg tro, at ogsaa de meget ivrige Friskolemænd nu maa være komne til den Erkjendelse, at Friskolen dog ligger noget langt borte, naar vi se hen til, at kun 13,000 af 200,000 Børn undervises privat. Ikke desto mindre er der dog et Punkt, paa hvilket jeg gjerne vil henlede den høit-agtede Ministers Opmærksomhed ved den forestaaende Omordning, og det er det, om der dog ikke kunde indtræde en Forandring for private Skolers Vedkommende. De saakaldte Friskoler paa Landet opstaa i Reglen ikke som Følge af, at man har Noget imod at søge Skole sammen med de Fattige eller mindre Bemidlede, men derimod af aandelig Trang, om jeg saa maa udtrykke mig, eller fordi man mener, at man ikke kan finde fuld Tilfredsstillelse i den almindelige Skole. Jeg vilde gjerne spørge den agtede Minister, om der ikke var nogen Mølgighed for i den nye Ordning at faae indført en Bestemmelse, der omtrent kom til at lyde saaledes, at, hvor Fattige foretrak en saadan Friskole, kunde der ogsaa af Kommunens Kasse ydes Bidrag til den; thi det maa dog erkjendes, at det vilde være en Fordel for Kommunens